

PRO-NEWS

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE
P925978 - LIÈGE X

Protestants tijdschrift in België

*Verenigde
Protestantse
Kerk in België*

**De vreugde
van geloven,
de vreugde van
(jezelf) geven**

*Voorstelling van de kandidaten
Isabelle Detavernier en Emmanuel
Coulon op pagina 4*

Kerk van Boechout
© Ruben Van Der Sanden

EDITORIAAL

De vreugde van geloven, de vreugde van (jezelf) geven

Sommige woorden zijn bijzonder hoopvol, vindt u niet? Woorden die als vonken overspringen, zelfs als de wereld donker lijkt. Liefde, geven en geloof horen daarbij.

Het thema van de synodevergadering op 17 mei zal '(Jezelf) vreugdevol geven' zijn – een thema dat perfect past bij deze verkiezingsdag, aangezien de gekozen persoon de vreugde (en soms de zware last, maar laten we hopen dat het vooral vreugde is) zal hebben om de Kerk 4 jaar lang te dienen.

Daarom wijden we verschillende pagina's aan dit belangrijke moment in de VPKB, waarbij iedereen wordt uitgenodigd om deel te nemen, op zijn eigen manier, thuis, in de gemeente of op de Vergadering.

Je hoeft niet gelovig te zijn om de vreugde van het geven van jezelf te ervaren, maar voor hen die geloven, heeft het geven van jezelf misschien een andere smaak? Salvatore Manfredi nodigt ons uit om nog eens naar het *Credo te kijken, met een korte blik op de Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen*.

En geloof, liefde en geven hebben deze protestantse gemeenschappen, waarvan Laurence Druez de geschiedenis voor ons schetst, misschien wel in staat gesteld om door de eeuwen heen stand te houden in de Borinage, *zelfs onder het kruis*.

Ten slotte zou Pro-News niet bestaan zonder dat vele vrijwilligers het beste van zichzelf geven: redacteurs, vertalers, proeflezers... wij danken ieder van hen.

Jean-Guillaume DeMailly

Verantwoordelijke Communicatie VPKB

Inhoudstabel	Synodevergadering van 17 mei: (jezelf) vreugdevol geven	3
	Synodevergadering van 17 mei – Verkiezingen: de plannen van de twee kandidaten	4 & 5
	De Geloofsbelijdenis van Nicea: 1700 jaar christelijke geschiedenis en geloof	5
	De oorsprong van het protestantisme in de Borinage	8 & 9
	Leven in de Kerk	10 & 11
	Agenda	12

(JEZELF) VREUGDEVOL GEVEN

■ Artikel voorbereid met Chris De Pauw en ds. Katelijne Depoortere

‘(Jezelf) vreugdevol geven’ raakt de kern van het christelijk geloof. Het is werken voor het Koninkrijk, samen met God.

Op synodevergaderingen wordt vaak gesproken over het geven van een nieuw elan aan de Kerk, over hervormingen en institutionele aanpassingen. De vergadering van 17 mei stelt voor om na te denken over een persoonlijke ommekeer en hoe je jezelf vreugdevol kan geven vanuit Christus.

Geven en engagement in de Kerk, dat gaat niet alleen over collecten. De Kerk en de lokale gemeenten komen ook tot leven door onze acties, groot en klein. We denken natuurlijk aan de inzet die nodig is in kerkenraden, districten of werkgroepen. Maar er zijn talloze andere mogelijke verbintenissen, zowel op korte als lange termijn, die niet minder belangrijk zijn: een kamer opruimen, een cake bakken, koffie zetten, een toilet proper maken, de kerktuin onderhouden. Zoveel gebaren die het verschil kunnen maken.

Deze kleine dingen getuigen ook van de christelijke impuls in ons leven. Sterker nog, dit dienend handelen voedt het.

Als je iets met vreugde doet, heeft dat een impact die verder gaat dan het geven op zich. Vreugde wordt gedeeld en vermenigvuldigd. Het geeft smaak aan onze acties en hun resultaten. Het is een getuigenis voor de mensen om ons heen.

Daarom zou het geweldig zijn als alle kerken de tijd zouden nemen om zich het thema eigen te maken, niet alleen met het oog op de synodevergadering, maar ook in een geest van lokale en persoonlijke ontwikkeling.

■ Hoe zal de dag verlopen ?

De dag zal beginnen en eindigen met een tijd van gebed.

Er zijn verschillende hoogtepunten gepland:

- Een uiteenzetting over het thema door ds. Laurence Flachon (voormiddag) en door ds. Katelijne Depoortere (namiddag).
- Beide lezingen worden nadien besproken in groepen.
- De resultaten hiervan worden aan de hele vergadering voorgesteld.

De Synodevergadering van 17 mei staat open voor iedereen die geïnteresseerd is in het thema, ‘(Jezelf) vreugdevol geven.’

Op de agenda van deze vergadering staat ook de verkiezing van een nieuwe voorzitter/ster van de Synodale Raad (let op: alleen districtsafgevaardigden en gemandateerden mogen stemmen). De resultaten van de stemming voor het voorzitterschap worden aan het eind van de dag (16:00) bekendgemaakt.

■ Hoe kan je gemeente zich voorbereiden ?

Uw gemeente heeft per e-mail een brochure ontvangen die is voorbereid door een werkgroep (ds. Katelijne Depoortere, ds. Isabelle Detavernier en Chris De Pauw) met medewerking van ds. Laurence Flachon.

Uiteraard is het aan jezelf om te beslissen wat je het beste met dit document kunt doen in het licht van je lokale situatie.

Het boekje begint met 4 Bijbelgedeelten, die elk een ander aspect van het thema behandelen: ‘Jouw inzet als gave’; ‘Waar geef je je hart aan?’; ‘Geven in en aan de kerk’; ‘Geven tot zegen.’

Voor elke tekst wordt een aanpak voorgesteld. Deze methode is open en kan gemakkelijk worden aangepast. Heeft je gemeente op dit moment geen predikant? Er is bijzondere aandacht besteed aan deze situatie, zodat ook jij de teksten en de vragen/overwegingen gemakkelijk kan overnemen.

Het document bevat ook een interview met ds. Nicolas Besson (al 11 jaar hoofd personeelszaken bij de *Église Réformée Vaudoise in Zwitserland*) over de opleiding en ondersteuning van degenen die zich inzetten voor de Kerk.

Verder is er een selectie van liederen ter ondersteuning van de voorbereiding en het gebed.

Als je wat dieper wil ingaan op het thema, kan je gebruik maken van een, weliswaar beperkte, bibliografie aan het einde van het document.

VERKIEZINGEN: de plannen van de twee kandidaten

Op 17 mei zal de Synodevergadering van de VPKB de volgende voorzitter van de Synodale Raad kiezen. De twee kandidaten zijn geselecteerd door de werkgroep (bestaande uit ...). De leden van de werkgroep benadrukten de hoge kwaliteit van de verschillende kandidaten die aan hen werden voorgesteld.

Isabelle Detavernier en Emmanuel Coulon zullen hun visie op de Kerk in 500 woorden presenteren (een hele uitdaging), zodat iedereen er kennis van kan nemen en erover kan nadenken. In de weken voorafgaand aan de Synodevergadering krijgen de leden van de districtsvergaderingen de gelegenheid om hierover met de twee kandidaten in gesprek te gaan.

U vindt hier enkele zeer korte biografische gegevens, met ook hun huidige inzet voor de kerk. Een zeer korte beschrijving uit noodzaak en ruimtegebrek, aangezien beide kandidaten zeer betrokken zijn binnen de VPKB en daarbuiten.

Isabelle Detavernier

Isabelle Detavernier is geboren in 1966, is getrouwd en heeft 4 kinderen.

Carrière

Ds. Isabelle Detavernier kwam in 1990 bij de VPKB met een proponentschap in de gemeente van Bruxelles Botanique, waar ze op dit moment predikant is. Ze was ook predikant van Rixensart van (92-99) en lerares protestantse godsdienst van (2007-14).

Opleiding

Bachelorsdiploma van de Protestantse Faculteit Brussel / Masterdiploma van de Faculteit Godgeleerdheid (Glasgow)

Huidige verbintenissen met de EPUB

Lid van het Overleg Christelijke Kerken in België, lid van de commissie voor Opvolging, lid van de Synodale Raad.

500 woorden om het project te omschrijven

“Vaar naar diep water en gooi jullie netten uit om vis te vangen.” (Lucas 5:4b)

Deze woorden van Christus aan zijn discipelen spreken mij bijzonder aan als het gaat om de bezinning over de missie van de Kerk en van de VPKB, zowel intern als extern.

De wereld om ons heen verandert snel. We zijn getuige van grote maatschappelijke veranderingen, een radicalisering van het politieke discours, geopolitieke omwentelingen en een groeiende polarisatie van overtuigingen.

Geconfronteerd met deze realiteit, geconfronteerd met deze “diepe wateren”, kan de Kerk niet louter van op een afstand toezien.

Het is aan ons om **zorg te dragen voor onze boodschap en onze daden erop te richten** om “zout van de aarde en licht van de wereld” te blijven te midden van deze veranderingen. Het is aan ons om een woord van Shalom, een “profetisch” protest, te laten weerklinken.

Het lijden van de schepping, sociale onrechtvaardigheid en de dorst van onze medemens naar zingeving roepen ons op om onze manier van Kerk-zijn steeds opnieuw uit te vinden... “semper reformanda”, met alle onzekerheden van dien, als aansporing om vooruit te blijven gaan.

Dit denkproces over de **manieren van eigentijds Kerk-zijn** is al goed op gang gebracht door gemotiveerde teams en recente synodale overwegingen.

Het is belangrijk om deze verschillende projecten met vertrouwen en hoop voort te zetten.

De Meester is aan onze zijde.

Misschien **moeten onze structuren dus evolueren**, door nieuwe roeping en aan te moedigen, door nieuwe vormen van bediening te laten ontkiemen, door de permanente vorming van alle bedieningen van onze VPKB (betaald en vrijwillig) te versterken, door het talent dat aanwezig is in onze gemeenten vrij te maken om te kunnen beantwoorden aan de huidige noden, en door te zorgen voor hen die reeds geëngageerd zijn.

De situatie in het noordelijk en het zuidelijk deel van onze VPKB is zowel sociologisch als kerkelijk verschillend; een zekere flexibiliteit is nodig in de manier waarop we ze benaderen.

Om deze uitdagingen aan te gaan is **een verenigde en solidaire Kerk** onontbeerlijk. Onze verscheidenheid is een rijkdom. Het is aan ons om interne spanningen te overwinnen, bruggen te bouwen tussen onze districten en onze gemeenschappen met elkaar te verbinden door het uitwisselen van ideeën, middelen en strategieën.

Collegialiteit en het gevoel tot hetzelfde Lichaam te behoren zijn essentieel als we trouw willen blijven aan onze missie.

“Alleen gaan we sneller; samen gaan we verder!”

Dit spreekwoord vat mijn overtuiging samen: samen, geleid door de Heilige Geest, zullen we de kracht vinden om op een geloofwaardige en relevante manier van het Evangelie te getuigen.

Door onze oecumenische en internationale partnerschappen kunnen we onze impact vergroten en van anderen leren.

We kunnen **de uitdaging van de generatieverschillen** niet negeren: werken aan het doorgeven van onze protestantse waarden aan nieuwe generaties, met gebruik van de juiste taal en communicatiemiddelen, vereist de erkenning en naar waarde schatten van deze hulpbronnen in de visvangst waar onze Meester ons naartoe heeft gestuurd.

Laten we met durf en verbondenheid samen onze netten uitwerpen naar hen die hongerig zijn naar de Blijde Boodschap, naar zingeving en gerechtigheid.

Ds Isabelle Detavernier

Emmanuel Coulon

Emmanuel Coulon is in 1975 geboren, is getrouwd en heeft 4 kinderen.

Carrière

Ds. Emmanuel Coulon werkt sinds 2009 voor de VPKB. Tijdens zijn 5-jarige studie was hij student-opdrachthouder in Marcinelle en daarna werd hij predikant van dezelfde gemeente. Daarvoor werkte hij als industrieel ingenieur (2000-09).

Opleiding

Master in theologie aan de Jean Calvin faculteit (Aix-en-Provence).

Huidig engagement in de VPKB

Lid van de franstalige commissie van Toelating sinds 2021 en voorzitter van de werkgroep Projecten en Broederlijke Hulp aan Kerken.

Lid van de 'Conseil Consultatif des Cultes et de la Laïcité' in Charleroi.

500 woorden om het project te beschrijven

In dit stadium zou het aanmatigend zijn om een stappenplan aan te bieden, niet alleen omdat het nodig is om een overzicht te hebben, maar ook omdat elke kandidaat gevraagd zal worden om collegiaal samen te werken met de hele Synode Raad. Daarom kan ik slechts een paar voorstellen doen die gaandeweg zullen worden bijgeschaafd.

Ten eerste lijkt het me een prioriteit om elke gemeente en wijk te bezoeken en de vinger aan de pols te houden van wat leeft in het Huis van het Protestantisme. Dit zal ons in staat stellen inzicht te krijgen in de uitdagingen, ideeën, sterke punten, middelen en mogelijkheden die ons op alle niveaus van onze kerk ter beschikking staan, en om iedereen aan te moedigen

in hun inzet ter plaatse. Ik heb onlangs een aantal bijzonder inspirerende verwezenlijkingen waargenomen. Op basis van deze eerste rondgang langs de plaatsen waar onze Kerk leeft, zal het mogelijk zijn om een diepere gezamenlijke bezinning op gang te brengen over onze prioriteiten en over revitalisering, rekening houdend met de lokale en regionale diversiteit.

Het lijkt mij dat onze Kerk in haar verscheidenheid banden moet smeden rond gemeenschappelijke projecten die concreet getuigen van onze verbondenheid met Christus **en zijn krachtige boodschap**. Op de ene plaats kunnen liefde en solidariteit tot uitdrukking komen door intelligente samenwerking tussen gemeenschappen, zodat we samen effectiever kunnen stralen. Elders kan een grootschalig diaconaal project deze samenhang ook versterken. Dit zijn slechts twee voorbeelden. Nog steeds in deze geest van eenheid denk ik dat het essentieel is om meer trainingsruimte en instrumenten te ontwikkelen om te reageren op de uitdagingen waar we allemaal voor staan. Dit is ook de manier om nieuwe roeping aan te moedigen.

Volgens mij kan onze Kerk niet zonder een open reflectie die gericht is op een rationeler gebruik van haar middelen. Zoals de zaken er nu voorstaan, dreigt de uitputting van de gemeenschappen en van het pastoraal korps, waardoor het voortbestaan van sommige kleinere gemeenten en projecten in gevaar komt. Bepaalde aanpassingen en prioriteiten zouden ons in staat moeten stellen om effectiever te handelen met beperkte middelen. Het zou jammer zijn om deze kansen niet te grijpen. Stelt u zich bijvoorbeeld eens voor dat gemeenschappen met meer middelen concrete steun bieden aan andere, kleinere gemeenschappen: wat een prachtige getuigenis van eenheid!

Tot slot wil ik niet voorbijgaan aan de missionaire dimensie van de Kerk. Christus heeft zijn aanwezigheid beloofd om de Kerk te begeleiden en haar in staat te stellen te werken zonder uitgeput te raken. Als Kerk is het aan ons om ons volledig in te zetten voor zijn missionair project. Hij heeft ons een krachtige boodschap van hoop toevertrouwd, die wij met de hulp van de heilige Geest moeten aanpassen aan elk tijdperk en elke context. Het werkterrein van de Kerk is natuurlijk onze samenleving. Alles wat haar nut, invloed en zichtbaarheid bevordert, moet worden aangemoedigd. Dit mag ons echter niet blind maken voor het belang van intern missionair werk. Ik denk in het bijzonder aan het begeleiden van de jongeren in onze families en het doorgeven van het geloof van generatie op generatie.

Er bestaat geen toverformule om de Kerk nieuw leven in te blazen. Elke plaats en elke context biedt zijn eigen mogelijkheden. Het voorzitterschap moet een drijvende kracht zijn om deze dynamiek aan te moedigen en te stimuleren, zodat we ons allemaal kunnen verheugen in wat God zal bereiken dankzij de beschikbaarheid van ieder van ons.

Ds Emmanuel Coulon

DE GELOOFSBELIJDENIS VAN NICEA: 1700 jaar christelijke geschiedenis en geloof

Dit jaar is het 1700 jaar geleden dat het Concilie van Nicea (325) plaatsvond, een belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis van de Kerk. Uit dit concilie, en later uit het concilie van Constantinopel (381), kwam wat vandaag de dag bekend staat als de geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel. Deze geloofsbelijdenis (van het Latijnse *credo* dat "ik geloof" betekent), die zowel door orthodoxe, katholieke als protestantse christenen wordt gebruikt, blijft een belangrijk symbool van het christelijk geloof. Met dit in gedachten organiseerde het team van *Evangelium2033* op donderdag 23 januari 2025 in Louvain-La-Neuve een oecumenische avond over de geloofsbelijdenissen onder de titel: *De oorsprong van de geloofsbelijdenissen: een orthodoxe, katholieke en protestantse benadering*. De sprekers waren: Benoît Bourguine, katholiek theoloog, hoogleraar dogmatische theologie aan de Faculteit Theologie van de UCLouvain, Christophe d'Aloisio, orthodox theoloog, directeur van het Instituut voor Orthodoxe Theologie in Brussel en Salvatore Manfredi, protestants theoloog, voorstellend predikant in de Verenigde Protestantse Kerk van België en docent aan de FUTP (Faculté Universitaire de Théologie Protestante) in Brussel.

1. Historische oorsprong

De context van het Concilie van Nicea (325)

In 325 riep de Romeinse keizer Constantijn de bisschoppen bijeen in Nicea, in Klein-Azië (nu Turkije), om de Arische controverse op te lossen. Arius, een presbyter van Alexandrië, onderwees dat de Zoon (Christus) *minder* was dan de Vader en door hem *geschapen*, waardoor de volledige goddelijkheid van Christus en dus ook de heilsleer in twijfel werd getrokken. Het Concilie veroordeelde het arianisme en nam een eerste versie van de geloofsbelijdenis aan, waarin werd bevestigd dat de Zoon "van dezelfde substantie" (*homoousios*) was als de Vader, waardoor de volmaakte eenheid van de goddelijkheid werd vastgesteld.

Het Concilie van Constantinopel (381)

Terwijl Nicea de positie van de Zoon verduidelijkte, bleef de kwestie van de Heilige Geest onopgelost. Controverses – met name met de Pneumatomachianen, die de volledige goddelijkheid van de Heilige Geest ontkenden – leidden tot een nieuw onderzoek. In 381, op het Concilie van Constantinopel, vulde de vergadering de formulering van Nicea aan door te specificeren dat de Geest "Heer en gever van leven" is, "die

voortkomt uit de Vader" en "die aanbeden en verheerlijkt wordt met de Vader en de Zoon". Deze verrijkte tekst staat vandaag de dag bekend als de Geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel.

2. De tekst en zijn nut

De Geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel wordt gepresenteerd als een geautoriseerde "samenvatting" van het christelijk geloof. Het beschrijft de drievuldigheidssleer – de Vader, de Zoon en de Heilige Geest – en de heilsleer (de incarnatie, dood en verrijzenis van Christus, de uitstorting van de Geest, het leven in de Kerk en de hoop op de uiteindelijke verrijzenis). De fundamentele kenmerken zijn als volgt:

- (1) *Geloofsregel: het geeft richting aan de interpretatie van de Schrift, garandeert leerstellige eenheid en dient ook als referentiepunt tegenover ketterijen (daarom is het in het leven geroepen).*
- (2) *Liturgisch nut: geciteerd in de katholieke mis, in de orthodoxe goddelijke liturgie en in sommige protestantse diensten, structureert het het gemeenschapsgebed.*
- (3) *Hart van de christologie: het bevestigt de volledige goddelijkheid van Christus en drukt de volheid van de Drie-eenheid uit.*

3. De betekenis voor christenen vandaag

In de orthodoxe traditie is het Credo onmisbaar. Het wordt in elke liturgie geciteerd en blijft de onbetwiste leerstellige norm, zonder het *Filioque*. Het is de historische en spirituele getuige van een authentiek geloof, bewaard voor de scheiding (schisma) van 1054.

In de katholieke traditie wordt het Credo, met het *Filioque*, opgenomen in de zondagsmis en op belangrijke feestdagen. Het wordt beschouwd als een betrouwbare gids voor de overdracht van het apostolische geloof en is de schakel die generaties verenigt rond een eeuwenoude traditie.

In de protestantse traditie liggen de zaken iets anders. Veel protestantse gemeenschappen erkennen de waarde van de Geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel als een gemeenschappelijke geloofsbelijdenis van de vroege concilies. Hervormers zoals Maarten Luther en Johannes Calvijn namen het over – Luther nam het op in zijn catechismus en Calvijn benadrukte de belangrijke rol ervan in de zichtbare eenheid

van de Kerk – om de waarheid van het heil over te brengen en de christelijke identiteit te versterken.

De Verenigde Protestantse Kerk van België respecteert en gelooft ook in de verschillende symbolen en geloofsbelijdenissen die centraal staan in haar identiteit. Sterker nog, deze symbolen staan in artikel 1.2 van de Constitutie en Kerkorde, die ik citeer:

“In de gemeenschap van de universele Kerk erkent zij de erfgenaam te zijn van hen die hun geloof hebben beleden in de Geloofsbelijdenis van de Apostelen, de Geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel, de Geloofsbelijdenis van Athanasië, de Geloofsbelijdenis van Augsburg, de Geloofsbelijdenis van Belgica, de Heidelbergse Catechismus, de Vijfentwintig Artikelen van Godsdienst. Zij plaatst zich onder het gezag van de Heilige Schrift, die zij door de Heilige Geest ontvangt als het Woord van God, de hoogste regel van haar geloof en leven.”

4. Een brug van gemeenschap en een leerstellig referentiepunt

De Geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel vormt een echte brug tussen de verschillende christelijke confessies, ondanks historische verschillen zoals het *Filioque*. Het vertegenwoordigt de levende herinnering aan een geloof dat van de apostelen is overgeleverd en een gemeenschappelijk fundament waarop de essentiële doctrines zijn gebaseerd: de goddelijkheid van Christus, de volledige openbaring van de Heilige Geest en de eenheid van de Drievuldigheid. Door deze tekst te reciteren bevestigen we dat we deel uitmaken van een traditie die al eeuwenlang gelovigen verenigt rond dezelfde visie op God. Dit is de achtergrond van de oecumenische bijeenkomst op donderdag 23 januari 2025. In een geest van dialoog organiseerden we een oecumenische bijeenkomst die complementaire stemmen samenbracht:

Benoît Bourguine herinnerde ons eraan dat de geloofsbelijdenis verder gaat dan liturgisch formalisme en een compendium is van Bijbelse openbaring, bekrachtigd door de concilies en

drager van de heilsgeschiedenis. Christophe d'Aloisio bood een historische en liturgische analyse en benadrukte de verdediging van het geloof tegen ketterijen en het behoud van de kerkelijke eenheid door de eerste eeuwen heen. Van mijn kant presenteerde ik de ontvangst van het Credo in het 'protestantisme', in het bijzonder in de gereformeerde traditie, waarbij ik liet zien hoe deze tekst vanaf het begin van de Reformatie werd geïntegreerd in de catechismussen van Luther en een essentieel pedagogisch hulpmiddel werd voor de overdracht van het christelijk geloof.

Het doel van deze bijeenkomst was om het erfgoed van het Credo opnieuw te onderzoeken, een levend geloof te benadrukken en te reageren op hedendaagse uitdagingen – in het bijzonder de herdefiniëring van de notie van Gods "almacht", nu heroverwogen in het licht van het concept van *Pantocrator*. De discussie toonde aan dat, ondanks onze verschillen, het Credo een vector van eenheid en een gemeenschappelijk referentiepunt voor het christendom blijft.

Door de 1700^e verjaardag van het Concilie van Nicea (325) te vieren, eren we een beslissend moment dat het christelijk geloof vorm gaf. De Geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel is veel meer dan een historische tekst: het is een levende geloofsdaad, een leerstellige verbintenis en een brug van gemeenschap tussen de verschillende christelijke tradities. Deze oecumenische ontmoeting heeft laten zien dat we, ondanks onze verschillen, kunnen spreken over een gemeenschappelijk erfgoed en samen een toekomst kunnen zien waarin de eenheid van het geloof de verdeeldheid overstijgt.

“Wij geloven in één God, de almachtige Vader, ... en in één Heer Jezus Christus, de eniggeboren Zoon van God, ... en in de Heilige Geest, die Heer is en het leven geeft, ...”

(Uittreksel uit de Geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel)

Moge dit 1700 jaar oude symbool ons geloof blijven voeden, ons liturgische leven blijven leiden en ons dichter bij elkaar brengen in een oprechte en constructieve dialoog.

Salvatore Manfredi

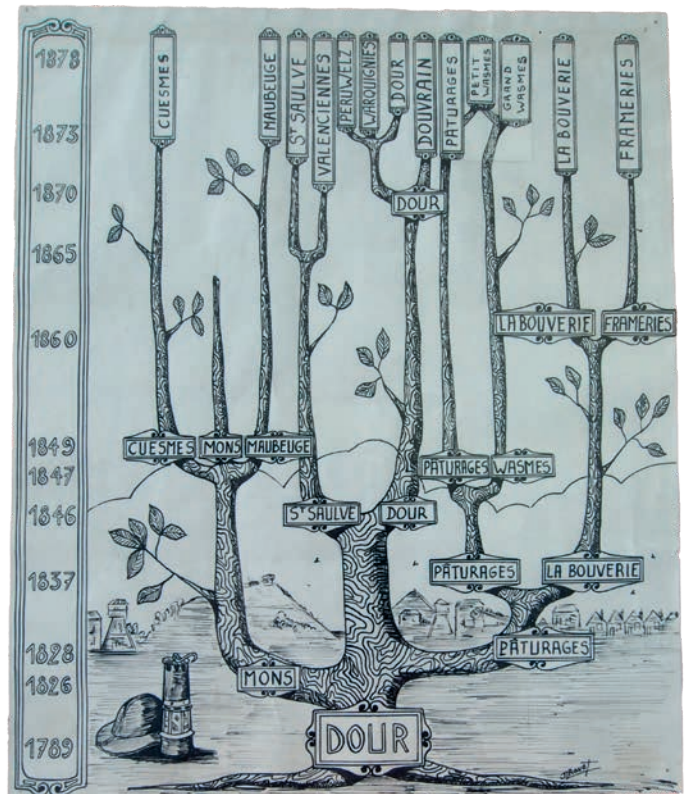
© Salvatore Manfredi, pater Christophe d'Aloisio, Benoît Bourguine (foto met dank aan S. Manfredi)

DE OORSPRONG van het protestantisme in de Borinage

Er is geen tekort aan clichés over protestantisme en protestanten; als er in België één cliché is dat de tand des tijds heeft doorstaan, dan is het wel hun nauwe – zelfs diepgewortelde – associatie met de Borinage, die zelfs wordt benadrukt in een Wikipedia-artikel gewijd aan de regio, alsof het protestantisme een integraal onderdeel is van de identiteit van de Borinage.

Volgens de statistieken heeft Henegouwen, buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het grootste aantal officieel geregistreerde protestantse gemeenschappen van alle denominaties, en Mons en de Borinage hebben samen met de streek van Charleroi de hoogste concentratie protestantse gemeenschappen in de provincie. Maar afgezien van de clichébeelden die spontaan in je opkomen – Van Gogh als evangelist, mijnwerkerskoren, endemische armoede, monumentale kerkgebouwen – hoe is deze diepgewortelde band tussen een religieuze minderheid en een regio door de eeuwen heen tot stand gekomen?

Zelfs in de wijk rond de Sint-Waltrudiskerk in Bergen, nochtans één van de eerste Henegouwse steden die werd beïnvloed door de lutherse ideeën, vestigde het protestantisme zich relatief langzaam onder een bevolking van arbeiders en ambachtslieden, wat niettemin leidde tot de vorming, onder invloed van Martin Bucer, van een grote en welvarende gemeenschap die bekend stond als “evangelisch”. Het was ook de geboorteplaats van de theoloog Guy de Brès, een leider van de reformatie in de Nederlanden en één van de sleutelfiguren achter de Confessio Belgica die in 1561 werd gepubliceerd voor alle gereformeerde kerken in de zeventien provincies. Onder de dorpen ten westen van Bergen, had Dour, omgeven door bossen, ook “kettters” die “de naam van hugenoten” droegen aan het begin van de tweede helft van de 16e eeuw, “allen van de sekte van Calvijn”, vermeld in de annalen van de abdij van Saint-Ghislain, zodat Dour samen met Hodimont, toen in het hertogdom Limburg, één van de belangrijkste bakermatten van het Waalse protestantisme was. Niet alleen overleefde de gereformeerde gemeenschap min of meer clandestien tijdens het Ancien Régime in een context die aanvankelijk repressief en later zeer discriminerend was – een inwoner van Dour met de naam Gilles Laurent schijnt in 1750de laatste Belgische protestantse ‘martelaar’ te zijn geweest, het slachtoffer van een veroordeling tot verbanning – maar het was ook één van de eerste in de Oostenrijkse Nederlanden, samen met Rongy en Horebeke, die profiteerde van het Edict van Tolerantie van 1781 om uit de schaduw te treden en toestemming te vragen

■ Stamboom van de gemeenten uit de Borinage

voor de bouw van een gebedshuis, dat in 1795 werd ingewijd. Met haar eerste gebouw, dat werd verlaten ten gunste van het huidige kerkgebouw, het oudste in ons land dat nog steeds als zodanig wordt gebruikt en 150 jaar na de bouw ervan in 1827 als historisch monument werd geclassificeerd, was de protestantse gemeente van Dour ook de eerste, samen met die van Rongy, die officieel werd erkend op Belgisch grondgebied onder het Napoleontische regime en die kon profiteren van overheidsfinanciering voor religieuze diensten. Onder invloed van haar voorgangers en predikanten, in het bijzonder Jonathan de Visme, bijgenaamd de “Apostel van de Borinage”, vormde ze het epicentrum van de protestantse heropleving in Henegouwen vanaf het eerste kwart van de 19^e eeuw, zodanig dat er een hele kerkelijke genealogie ontstond, met een keten van relaties tussen gemeenschappen die een dicht netwerk vormden. Maar waarom Dour in het bijzonder? Hoewel het antwoord ongrijpbaar blijft, zijn er op zijn minst verschillende verklaringen voor waarom gereformeerde ideeën wortel schoten in de Borinage. Ten eerste was de Schelde een gunstige waterweg

voor het verkeer van consumptiegoederen, mensen en ideeën, vooral omdat Antwerpen, het centrum van de westerse handel, een intellectueel briljante kosmopolitische metropool en een gerenommeerd typografisch centrum, één van de eerste centra was voor de verspreiding van het lutherse gedachtegoed in de Spaanse Nederlanden. Niet alleen andere Scheldesteden – Gent, Oudenaarde, Doornik – ontwikkelden zich tot belangrijke gereformeerde bolwerken, maar ook Henegouwen zelf, met Valenciennes – de dichtstbevolkte stad van het graafschap – onderhield nauwe betrekkingen met Antwerpen en Duitsland. In geostrategisch opzicht grensde Henegouwen aan Frankrijk, waar zich in de jaren 1520 een niet-schismatieke evangelische leer ontwikkelde – bekend als “reformisme” – die theologisch dicht bij het lutherse gedachtegoed stond en gedreven werd door de wens om de bisdommen te hervormen zonder met Rome te breken. Deze middenweg reikte tot aan het hof van Frans I en tegen de tijd dat de Franse gereformeerden en hun sympathisanten na de ommekeer van de ‘Affaire des Placards’ in 1534 bloedig en systematisch onderdrukt werden, was hun aantal aanzienlijk gegroeid, net als hun invloed op de aangrenzende Nederlandse provincies Henegouwen en Doornik. En vooral Doornik, een bisschopsstad die te laat deel was gaan uitmaken van de bezittingen van Karel V na eerst Frans, Engels en daarna weer Frans te zijn geweest, was vanaf het einde van de 15^e eeuw het toneel van een golf van protest tegen de Roomse orthodoxie, de liturgische praktijken en de zeden van de geestelijken. De stad van de vijf torens, met haar grote culturele invloed, was des te meer een broedplaats voor de hervormers omdat de eersten die de ideeën van Luther omarmden juist de kerkelijken, intellectuelen en vertegenwoordigers van de heersende klassen waren. Al in 1526 werd er een ‘evangelische’ gemeenschap gesticht, die zover groeide dat de kerk van Straatsburg de dominee Pierre Brully stuurde en de priorin van het Augustijnenklooster, Marie Dentière, door haar geschriften de eerste

vrouwelijke lekentheologe – en gehuwd – in de Franse taal werd. Dit roept de vraag op waarom dit “Genève van het Noorden”, met zijn Nederlandse militaire garnizoen dat – net als in Bergen vanaf het einde van de 17e eeuw – was opgericht om een barrière te vormen tegen het Frankrijk van Lodewijk XIV en dat de lutherse en calvinistische eredienst mocht beoefenen, en de voorouderlijke gemeenschap van Rongy, geen stevige protestantse citadellen zijn gebleven.

Onder het regime van de vrijheid van eredienst in het soevereine België, bood de industrialisatie van Wallonië en de mijnbouw in het bijzonder, in combinatie met de verarming van de arbeidersklasse, de protestantse zendelingen, mannen op het terrein die de sociale problemen van die tijd – alcoholisme en analfabetisme in het bijzonder – wilden verhelpen, een vlakke weg waarvan de Doornikse regio, die landelijk bleef, zich enigszins afzijdig hield.

Het resultaat was een verschuiving ten gunste van de Borinage in het voortbestaan van de protestantse minderheid en door deze in elke fase van haar ontwikkeling voortdurend de voorwaarden te bieden om te wortelen en te overleven, werd deze regio, binnen de gereformeerde driehoek Bergen-Valenciennes-Tournai, de vruchtbaarste voedingsbodem van Wallonië.

Laurence Druetz

Doctor in de geschiedenis aan de universiteit van Luik
Docent aan de Universitaire Faculteit voor Protestantse
Theologie in Brussel
Hoofd Onderzoek bij het Belgisch Rijksarchief

Openlucht prediking in Boussu-Bois door ds Junod in 1895 ©EPUB Archief

Bezoeken aan de districten door de kandidaten voor het voorzitterschap van de Synodale Raad

In maart en april bezochten Isabelle Detavernier en Emmanuel Coulon de 6 vergaderingen van de EPUB-districten om de vragen van de afgevaardigden te beantwoorden. De eerste bijeenkomst vond plaats op 15 maart in het district West-Henegouwen in Dour.

■ Vergaderingen van de Synode Raad en de districtsvoorzitters worden gehouden in de Brogniezstraat.

Inhuldiging van het Protestants Centrum Warfaaz op 7 februari 2025

Zoals u weet moest het Protestants Centrum in Nessonvaux sluiten na de overstromingen op 14 juli 2021. Er is een nieuw gebouw aangekocht in Warfaaz (gemeente Jalhay). Een bladzijde uit de geschiedenis is omgeslagen en er wachten nieuwe avonturen in een prachtige omgeving en in een nieuw gebouw met veel respect voor het milieu. De officiële opening vond plaats op.

Sarah en Ferdinand Dehousse bij de inhuldiging van het Protestants Centrum Warfaaz.

VPKB pastoraal korps

Op 23 februari vond de installatie plaats van ds. Stephen Pitt in Mons-Ghlin en ds. Werner Lategan in Aalst en Denderleeuw, evenals de afscheidsdienst voor ds. Jannica de Prenter in Brugge.

Pacôme Konseibo werd beroepbaar verklaard na het voltooien van het tweede deel van zijn proponentschap in Courcelles.

We wensen ieder van hen veel succes in hun nieuwe projecten.

Bijeenkomst van de Synode Raad en de districtsvoorzitters op 5 februari

De Synodale Raad en de districtsvoorzitters ontmoeten elkaar 2 of 3 keer per jaar, wat altijd een gelegenheid biedt voor een rijke uitwisseling over alle onderwerpen die het leven van de Kerk doorkruisen, zoals de synodevergaderingen, de vacante gemeenten, de opleiding van lekenpredikers, het werk van de voorzitter met de Belgische instellingen en de nationale inzegening.

Save the date 1 juni 2025 – nationale inzegening

De nationale inzegening zal plaatsvinden op 1 juni 2025 om 15u in de kerk van Brussel-Botanique. U kan de datum alvast in uw agenda noteren.

Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen 2025

In het kader van de Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen (18-25 januari) namen ook dit jaar weer veel VPKB-gemeenten deel aan oecumenische plechtigheden, die soms ook door hen georganiseerd werden en die breed werden gedeeld op sociale netwerken, met foto's erbij.

- 1 Ds. Y. Gabel in Ans,
- 2 Ds S. Van der Linden in Dendermonde,
- 3 Ds JL Ramanantomboisoa in Farciennes,
- 4 Ds. Lianne de Oude in Hasselt,
- 5 Ds Jannica de Prenter in Brugge.

April

5 april	9u00	district HoNL - Bijeenkomst van de kandidaten
	14u00	district Oost- en West-Vlaanderen - Bijeenkomst van de kandidaten
9 april	19u30	district Antwerpen, Brabant, Limburg - Bijeenkomst van de kandidaten
12 april		Feestelijke dag van Franstalig Brabant
23 april		Conflicten in de kerk, FPTR

Mei

4 mei		Themazondag: Israël
7 mei		Online cursus 'Kerk in de 21 ^e eeuw, Vorming
17 mei		Synodevergadering – VPKB voorzittersverkiezingen, Brussel, Leger des Heils
21 mei		Presenteren & spreken in het openbaar, FPTR
31 mei		Open Kerkendagen

Juni

1 ^e juni		Nationale Inzegening, Brussel-Botanique
4 juni		Workshop 'Kerk in de 21 ^e eeuw – Nieuwe kerkvormen, Vorming

Augustus

16-17 august		Geuzen Feest 2025
--------------	--	-------------------

September

7 september		Scheppingzondag
14 september		Jeugdzondag

Ga voor meer informatie over evenementen naar de Franse en Nederlandstalige agenda's op de website protestant.link.

**Verenigde
Protestantse
Kerk in België**

Verantwoordelijke uitgever: Steven H. Fuite, voorzitter van de Synodale Raad
Unipobel VZW | Brogniezstraat 44 – 1070 Brussels | België | www.protestant.link | bureau@protestant.link
Ondernemingsnummer: 850 256 765 | RPR Bruxelles |
IBAN N° BE29 0680 7158 0064
Druk en lay-out: AZ PRINT